

Beleidsplan 2021

Stichting Projecten Zuid-Afrika (SPZA)

Onderwijs is de sleutel

1 Doelstellingen, missie en visie van Stichting Projecten Zuid-Afrika (SPZA)

1.1 Doelstelling en doelgroep

De **statutaire doelstelling** van Stichting Projecten Zuid-Afrika is: Bijdragen aan de verbetering van de leefomstandigheden en het toekomstperspectief van kinderen, jongeren en vrouwen in townships in Zuid-Afrika. Onze belangrijkste doelgroep bestaat uit kinderen en jongeren in Zuid-Afrika die opgroeien in moeilijke sociale en economische omstandigheden.

1.2 Missie

De missie van SPZA is: Bijdragen aan een kansrijke toekomst voor kansarme kinderen en jongeren in Zuid-Afrika door het steunen van onderwijsprojecten met focus op:

- Toegang tot onderwijs op kwalitatief betere scholen.
- Extra activiteiten gericht op 'learning and fun' na school en tijdens de schoolvakanties.
- Versterking van individuen, scholen en kleine ngo's.

1.3 Visie

Het ultieme doel oftewel de visie van SPZA is: Kinderen en jongeren in townships en op boerderijen in Zuid-Afrika groeien op zonder armoede en ontwikkelen zich tot evenwichtige, zelfverzekerde en sociale volwassenen. Voor meer informatie over SPZA als organisatie zie: [Over SPZA](#).

1.4 Exitstrategie

Na ruim twee decennia actief te zijn geweest (sinds april 2000) kunnen we als bestuur terugkijken op een leerzame tijd met ups en downs. Opleiding en kennisoverdracht aan partners-daar vormden steeds de sleutel voor de continuïteit en het succes van de projecten. Er zijn o.a. meer dan 250 Holiday schools gesteund, waarmee ruim 100.000 kinderen en jongeren zijn bereikt met opvang, opleiding en training. Meer dan 30 kleuterscholen zijn geholpen met verbeteringen waardoor zij in aanmerking kwamen voor overheidssubsidie. Tientallen studenten kregen een studiebeurs waardoor ze na hun studie makkelijker toegang kregen tot de arbeidsmarkt. We konden afscheid nemen van verschillende partners-daar die onze steun niet meer nodig hadden omdat ze in voldoende mate in staat waren zelf fondsen te werven en te netwerken.

Ook in Nederland boekte SPZA successen. We wonnen driemaal de Transparantprijs voor goede doelen (categorie kleine organisaties) en eindigden tweemaal in de top 10 van de Trouw Goede Doelen Top 50. De komende tijd gaan we besteden aan de afbouw van onze activiteiten door bestaande partners-daar nog een extra steuntje in de rug te geven. Bijvoorbeeld door partners-daar aan te bevelen bij andere donoren, door opnieuw training en opleiding in fondsenwerving en netwerken aan te bieden of door een laatste financiële injectie, zoals voor een klein reservefonds.

Zo willen we geleidelijk aan toewerken naar een exit. Dat wil niet zeggen dat er geen hulp meer nodig is. Er is nog een lange weg te gaan voordat de zo gewenste gelijkwaardigheid en gelijke kansen voor iedereen een feit zijn. Daarom wil SPZA haar kennis en netwerk beschikbaar stellen aan initiatiefnemers die actief zijn of willen worden in townships in Zuid-Afrika.

In de volgende paragrafen gaan we in op de stand van zaken in Zuid-Afrika en op onze plannen voor het komende jaar.

2 Programma's

2.1 Aanleiding: armoede en ongelijkheid in Zuid-Afrika

Qua relatieve armoede (ongelijkheid) behoort Zuid-Afrika al jaren tot de wereldtop. Goed nieuws is dat de ongelijkheid tussen de verschillende bevolkingsgroepen lijkt te zijn afgenomen. Een belangrijke oorzaak zijn de 'social grants', zoals kinderbijslag of staatspensioen, waarvoor de overheidsuitgaven enorm zijn toegenomen. De afgelopen jaren is er echter een nieuwe kloof ontstaan, namelijk op de arbeidsmarkt, met aan de ene kant een tekort aan goed opgeleiden en aan de andere kant een overschot aan ongeschoolden. Het ziet ernaar uit dat deze kloof nog enige decennia zal blijven bestaan, in elk geval totdat onderwijs en overheidsdiensten radicaal verbeteren en een positief effect hebben op de arbeidsmarkt.

Daarom hebben wij in ons beleid steeds gefocust op de bestrijding van deze ongelijkheid en het terugdringen van armoede. Daarvoor is goed onderwijs van groot belang.

Wij geven hieronder een aantal feiten en cijfers over de situatie in Zuid-Afrika die invloed hebben op ons beleid en dat van onze partners-daar:

- **Kostenstijging.** Er is sprake van een forse stijging van de kosten van levensonderhoud in Zuid-Afrika. De consumentenprijsindex stijgt gemiddeld 5-6% per jaar (in Nederland gemiddeld 1,5%), voor voeding is dat zelfs 6-8% per jaar. Als je zoals de meeste armen in Zuid-Afrika 1/3 van je inkomen aan voeding besteedt, merk je dat direct op je bord. De stijging van lonen, staatspensioenen (ZAR 1.860-1.880 p.m.) en kinderbijslag (ZAR 440 p.m.) loopt daarbij achter, zodat de koopkracht daalt. Mensen hebben minder te besteden en de eerste levensbehoeften gaan voor. Ze maken daardoor schulden, o.a. bij de school van hun kinderen.
- **Overheidssteun.** Verschillende partners-daar hebben te maken met overheden die niet bereid zijn een deel van hun kosten te subsidiëren. Verder heeft het corrupte Zuma-regime dat jaren aan de macht is geweest, een enorm negatief effect gehad op de overheidsfinanciën. In het algemeen kan gesproken worden van een falende overheid.
- **Werkloosheid.** Naar schatting 50% van de Afrikanen in townships is werkloos. Voor jongeren in townships is dit cijfer nog hoger: ca. 60-65%. Samen met een laag opleidingsniveau vormt dit een groot obstakel voor sociaaleconomische ontwikkeling. Ook de wijdverbreide seizoensarbeid (zonder financieel vangnet) in de agrarische sector is een probleem, vooral in rurale gebieden waar weinig alternatieven voor werk zijn.
- **Armoede.** Van elke 10 kinderen in Zuid-Afrika groeien er zes op in armoede. Voor het overgrote deel wonen deze kinderen in overbevolkte townships. De helft van de huishoudens heeft moeite om dagelijks eten op tafel te krijgen. Door de pandemie verloren veel mensen hun baan en daarmee ook hun inkomen.

Een andere indicatie van armoede zijn de drie armoedeniveaus (poverty lines) die de Zuid-Afrikaanse overheid onderscheidt, gebaseerd op wat iemand per maand te besteden heeft:

- Food poverty line – R585 (in April 2020 prices) per person per month. This refers to the amount of money that an individual will need to afford the minimum required daily energy intake. This is also commonly referred to as the “extreme” poverty line.
- Lower-bound poverty line – R840 (in April 2020 prices) per person per month. This refers to the food poverty line plus the average amount derived from non-food items of households whose total expenditure is equal to the food poverty line.
- Upper-bound poverty line – R1 268 (in April 2020 prices) per person per month. This refers to the food poverty line plus the average amount derived from non-food items of households whose food expenditure is equal to the food poverty line.

2.2 Programma's

We hebben de afgelopen jaren samengewerkt met op jaarbasis gemiddeld 15-20 partners in Zuid-Afrika, verdeeld over drie programma's:

- **Buitenschoolse Activiteiten:** naschoolse opvang en holiday schools. Vanaf 2018 is dit ons **speerpuntprogramma**. Als kleine organisatie hebben we ervoor gekozen om Zuid-Afrikaanse initiatieven te ondersteunen die gericht zijn op het versterken van kinderen en jongeren door ze hun eigen kwaliteiten te laten ontdekken en verder te ontwikkelen. Gebleken is dat Holiday Schools een geweldig instrument zijn om dit te bereiken omdat daar jongeren uit het eigen township training en opleiding krijgen en worden ingezet als rolmodel.
- Overige programma's:
 - **Beter Basisonderwijs:** toegang tot kwalitatief beter basisonderwijs.
 - **Studiefinanciering:** life skills zoals studie- en beroepskeuze; studiebeurzen en studiebegeleiding; training en scholing voor werkloze jongeren.

We vragen onze partners-daar om een profielformulier in te vullen met gedetailleerde informatie over de organisatie maar ook over financiën, zoals salarissen en fondsenwerving. Voorts rapporteren ze gefinancierde activiteiten.

Tenslotte wisselen we jaarverslagen, jaarrekeningen en nieuwsbrieven uit. Die van partners zetten we op onze website, op de pagina www.spza.org/publicaties.

2.2.1 Speerpuntprogramma: Programma Buitenschoolse Activiteiten (BSA)

Context Programma Buitenschoolse Activiteiten

Wie ooit een township heeft bezocht heeft kunnen zien hoe mensen er wonen, dicht op elkaar in hutten en kleine huizen. Bepaald geen ideale omgeving voor kinderen om veilig te spelen, reden waarom buitenschoolse activiteiten zo belangrijk zijn. Niet alleen om kinderen veilig te laten spelen, maar ook om aandacht te kunnen geven aan sociale problemen. Unicef stelt dat Zuid-Afrika 3,7 miljoen wezen telt, waarvan de helft één of beide ouders door aids heeft verloren. Partner Khululeka Grief Support bijvoorbeeld, helpt kinderen die zijn vastgelopen in de rouwverwerking na het verlies van een dierbare. Bij Khululeka leren ze praten over hun gevoelens waardoor het rouwproces een beter verloop krijgt. Ook traint Khululeka professionele hulpverleners en vrijwilligers.

Doel Programma Buitenschoolse Activiteiten

Doel van het Programma Buitenschoolse Activiteiten is: Kinderen en jongeren buiten schooltijd (na school en tijdens de schoolvakanties) in een veilige omgeving op een leuke en boeiende manier kennis en vaardigheden laten verwerven. Jongeren uit de gemeenschap worden getraind en helpen als vrijwilliger (young leaders). Bij de selectie en ondersteuning van projecten voor buitenschoolse activiteiten gaan we mede uit van de acht principes van het in samenwerking met townshipjongeren ontwikkelde holiday schools model. In verband met de

Begrote uitgaven Programma Buitenschoolse Activiteiten 2021: € 25.000.

Activiteiten Programma Buitenschoolse Activiteiten 2021

- Extra financiële steun geven aan partners in verband met de pandemie. Naast hun gewone werkzaamheden geven ze ook voedselhulp. Als de scholen dicht zijn vervalt ook het voedselprogramma voor kinderen.[1]
- Partners-daar assisteren bij het vinden van donoren door a) onderzoek te doen naar potentiële donoren, b) aanbevelingsbrieven te verstrekken, c) advies te geven door o.a. subsidieaanvragen van commentaar te voorzien en d) een partnernieuwsbrief te sturen met o.a. informatie over fondsenwerving.
- Overleg met partners-daar over de aanpak van onze exit. Waar hebben ze behoefte aan en hoe kunnen we ze het beste een steun in de rug geven voor de toekomst?

2.2.2 Overige programma's: Beter Basisonderwijs (BBO) en Studiefinanciering (SF)

Context Programma Beter Basisonderwijs

In 2012 verscheen een uitgebreid actieplan van het Department of Basic Education voor de verbetering van het onderwijs voor kinderen tot en met klas 12. Uit de doelen die daarin worden gesteld blijkt dat er veel ruimte is voor verbetering. Een paar voorbeelden:

- Slechts 19-48% van de kinderen haalt qua lezen en rekenen in klas 3 en 6 het minimumniveau, dat moet 60% worden.
- 54% van de kinderen is 12 jaar of ouder aan het einde van klas 6 (klas 6 is in Nederland groep 5). Het departement beoogt een daling naar 46%.

De kwaliteit van het onderwijs op basisscholen waar wij mee werken is hierbij vergeleken hoog. Naast de academische vakken krijgen kinderen ook veel creatieve vakken. Vanaf klas 3 wordt er lesgegeven in het Engels waardoor kinderen een betere kans maken in het vervolgonderwijs. Verder leren ze kritisch denken en vragen stellen. Door de relatief kleine klassen (max. 30 leerlingen) is er ruimte voor individuele aandacht. Het Annual National Assessment systeem is in 2017 vervangen door het National Integrated Assessment Framework (NIAF) en alle scholen zullen eens per drie jaar aan een onderzoek worden onderworpen naar de kwaliteit van het onderwijs tot en met klas 12.

De regering wil dat alle kinderen die naar klas 1 gaan, Grade R(eadiness) hebben doorlopen, maar in townships en in rurale gebieden is nog altijd een groot tekort aan kleuterscholen en goed opgeleide leidsters.

Doel Programma Beter Basisonderwijs

Doel van het Programma Beter Basisonderwijs is: kinderen door beter onderwijs meer kans te geven op een toekomst zonder armoede. Het Programma Beter Basisonderwijs is gericht op kleuter- en basisonderwijs en beoogt:

- Meer townshipkinderen de kans geven naar een goede basisschool te gaan door het faciliteren van financiële ondersteuning voor schoolgeld en vervoer door (Nederlandse) sponsorouders, via de school.

Begrote uitgaven Programma Beter Basisonderwijs 2021: € 1.500.

Activiteiten Programma Beter Basisonderwijs 2021

- Partners-daar assisteren bij het vinden van donoren door a) onderzoek te doen naar potentiële donoren, b) aanbevelingsbrieven te verstrekken, c) advies te geven door o.a. subsidieaanvragen van commentaar te voorzien en d) een partner-nieuwsbrief te sturen met o.a. informatie over fondsenwerving.
- Donoren zoals sponsorouders blijven faciliteren, maar niet meer zelf actief fondsen werven voor dit programma. Overleggen met donateurs hoe zij na de exit van SPZA toch kinderen en kindplaatsen kunnen blijven sponsoren.
- Overleg met partners-daar over de aanpak van onze exit. Waar hebben ze behoefte aan en hoe kunnen we ze het beste een steun in de rug geven voor de toekomst?

Context Programma Studiefinanciering

Goed opgeleiden met een hoog inkomen kunnen hun kinderen naar voormalige ‘whites only’ kwaliteitsscholen sturen, terwijl kinderen uit arme gezinnen naar townshipscholen gaan waar het onderwijs doorgaans bedroevend is. “Students from disadvantaged schools ... are hopelessly unprepared, have no study skills and cannot present or reference their work ... For many the jump in academic standards is insurmountable. Only 1 out of 3 black students manages to graduate.”¹

Het percentage jongeren tussen 18-24 jaar dat doorstroomt naar het hoger onderwijs is laag: slechts 16%. En binnen die 16% is de verdeling scheef:

“Equity has yet to be achieved: almost 58.5% of whites and around 51% of Indians enter higher education. The rate for coloureds is 14.3%, while blacks are even lower at 12%. The reason for this is generally understood as poor quality primary and secondary schooling, which is a priority for the current government.”²

Zuid-Afrika kent veel (vroegtijdige) schoolverlaters die door gebrek aan kennis en ervaring weinig kans maken tussen miljoenen andere ongeschoolde mensen.

Twee op de drie Afrikaanse jongeren zijn werkloos. Door de recessie verloren vooral jongeren zonder vervolgopleiding hun baan.

¹ Lutyens, Emily Mochizuki. Education: the Case for Systemic Change. Cape Town, Impumelelo Social Innovations Centre, 2011, p. 24

² <http://www.southafrica.info/about/education/education.htm#.VHMP4rHRX1V> (24 Nov. 2014)

Doel Programma Studiefinanciering

Doel van het Programma Studiefinanciering is gemotiveerde kansarme jongeren die opgroeien in townships en op boerderijen de kans geven een vervolgopleiding te volgen, waardoor ze meer kansen hebben op de arbeidsmarkt en zo de armoede te ontgroeien.

Stichting Projecten Zuid-Afrika ondersteunt Zuid-Afrikaanse partnerorganisaties die jongeren morele, praktische en financiële ondersteuning bieden. Daarbij gaat het om:

- Financiële steun voor life skills zoals studie- en beroepskeuzevoorlichting voor leerlingen op middelbare scholen.
- Aanvullende studiebeurzen voor jongeren die in aanmerking komen voor een NSFAS-studielening (National Student Financial Aid Scheme) van de Zuid-Afrikaanse overheid.
- Financiële steun voor korte cursussen en trainingen voor schoolverlaters en werkloze jongeren.

Begrote uitgaven Programma Studiefinanciering 2021: € 15.000.

Activiteiten Programma Studiefinanciering 2021

- Donoren die specifiek op studiefinanciering willen focussen brengen blijven we voorlopig faciliteren, maar we werven zelf niet meer actief fondsen voor dit programma. Grote donoren verwijzen we naar partners in Zuid-Afrika, zodat de financiële steun en de rapportages niet meer via SPZA lopen..
- Partners-daar assisteren bij het vinden van donoren door a) onderzoek naar potentiële donoren, b) aanbevelingsbrieven verstrekken, c) advies geven door o.a. subsidieaanvragen van commentaar te voorzien en d) een partnernieuwsbrief sturen met o.a. informatie over fondsenwerving.
- Overleg met partners-daar over de aanpak van onze exit. Waar hebben ze behoefte aan en hoe kunnen we ze het beste een steun in de rug geven voor de toekomst?

2.3 Programma's algemeen

SPZA biedt haar Zuid-Afrikaanse partners naast materiële steun ook niet-materiële steun. Daartoe worden o.a. workshops over fondsenwerving en netwerken gerekend. De trainingen in het kader van het Change the Game programma van ICCO en Wilde Ganzen, waar diverse SPZA partners-daar aan hebben deelgenomen, zijn met enthousiasme ontvangen. Verheugend is dat er ook diverse samenwerkingsverbanden zijn ontstaan. Deelname aan Change the Game heeft de sinds 2004 door SPZA georganiseerde workshops fondsenwerving en netwerken vervangen.

Tot programma's algemeen behoren ook andere activiteiten gericht op capaciteitsopbouw bij Zuid-Afrikaanse partners, zoals bijvoorbeeld medefinancieren van evaluatieonderzoek en (strategische) planning en bemiddelen voor steun van (Zuid-Afrikaanse) professionals die partners-daar pro bono willen assisteren met advies en informatie. Verder steunen we het beursfonds van het Fundraising Mentoring Network (FMN). Bij FMN kunnen organisaties terecht voor advies, begeleiding en training. Organisaties die het lidmaatschap niet kunnen betalen, kunnen een beroep doen op het beursfonds.

Tevens wordt enkele malen per jaar een speciale nieuwsbrief gemaakt met informatie en tips over interessante websites en publicaties en donororganisaties in binnen- en buitenland. Ook wordt in de nieuwsbrief door partners zelf aangeleverde informatie gedeeld. De nieuwsbrief wordt zorgvuldig gelezen, zo blijkt uit de enthousiaste reacties.

Tenslotte faciliteren we via onze valutabroker sinds 2020 de betaling van grants van een fonds van de Koning Boudewijnstichting (KBF) te Brussel om transactiekosten te besparen. Dit in afwachting van het reorganiseren van het internationaliseren van de financiële procedures van KBF. De grants gaan naar ons bekende organisaties in Zuid-Afrika.

Begrote uitgaven Programma's algemeen voor 2021: € 25.000

Activiteiten Programma's algemeen

- Deelname van partners-daar aan Change the Game trainingen bevorderen en zo nodig een deel van de kosten dragen.
- Enkele keren per jaar een partnernieuwsbrief samenstellen.

- Tenminste twee keer per jaar de Ubuntu nieuwsbrief publiceren voor donateurs en andere belangstellenden.
- Partners-daar steunen bij evaluatieonderzoek en (strategische) planning.
- Partners steunen met noodhulp projecten als gevolg van de pandemie.[2]

3 Organisatie

Het bestuur van Stichting Projecten Zuid-Afrika bestaat statutair uit minimaal vijf leden. Bestuursleden zijn:

Riekje de Vries-Pels, voorzitter

Diet Grosheide, vice-voorzitter

Petra Lasschuit, penningmeester

Martje Nooij, secretaris

vacature

Het bestuur wordt bijgestaan door een Herman van Wissen als adviseur en door een aantal vakspecialisten en maatschappelijk betrokken ondernemers.

Begrote uitgaven organisatie (beheer & administratie) voor 2021: € 600

Geplande activiteiten 2021:

- Verder vorm geven aan de exitstrategie van SPZA o.a. door overleg met partners-daar en met donoren.

4 Communicatie

Het belangrijkste communicatiedoel van SPZA in Nederland is het verkrijgen van steun voor haar werk en dat van haar partners-daar. Het in stand houden en verwerven van draagvlak komt bij SPZA op de tweede plaats.

In de communicatie, vooral via het jaarverslag, de website, sociale media en de nieuwsbrief Ubuntu, wordt gestreefd naar open en eerlijke berichtgeving. Eigen berichtgeving wordt gecombineerd met uitspraken van partners en doelgroep-daar en algemene informatie over Zuid-Afrika uit objectieve gezaghebbende bronnen. Met die aanpak ontstaat een evenwichtige mix van feiten en cijfers, de beleving van de mensen en de organisaties waarmee wordt samengewerkt, de beleving van de gezamenlijke doelgroep en de eigen beleving van SPZA. Tot haar belanghebbenden rekent SPZA: de doelgroep in Zuid-Afrika, partners in Zuid-Afrika en elders, vrijwilligers, donororganisaties en donateurs, collega-organisaties, controlerende organisaties, media, bedrijven en het brede publiek.

Geplande activiteiten Communicatie 2021

- Social media minder vaak inzetten. Was 3-4 posts per week op Facebook en Twitter, dat wordt 1-2x per week
- 2-3 Ubuntu nieuwsbrieven per jaar naar abonnees sturen
- 2-3 partnernieuwsbrieven aan partners-daar en andere belangstellenden verstrekken
- Website up to date houden.

5 Fondsenwerving

- Met ingang van 2021 zal SPZA niet meer actief fondsen werven. Om die reden is het CBF keurmerk per 1-1-2021 opgezegd. Het CBF keurmerk zal van de website en andere communicatie-uitingen worden verwijderd.
- De donatieknop op de website blijft gehandhaafd om spontane giften te kunnen blijven ontvangen.

6 Financiën

6.1 Begroting 2021

De begroting voor het volgende jaar wordt jaarlijks in het laatste kwartaal vastgesteld. De Covid-19 pandemie heeft een grote impact op ons allemaal, maar vooral ook op onze doelgroepen en partners in Zuid-Afrika. Partners hebben minder inkomsten nu er geen geldgenererende activiteiten meer kunnen

plaatsvinden. Bovendien zijn de mogelijkheden voor lokale fondsenwerving door de crisis nog meer beperkt dan voorheen. Daardoor komt o.a. de betaling van salarissen in het gedrang. Tegelijkertijd spannen partners zich in om de nijpende situatie voor grote groepen mensen die door de lockdown geen inkomen meer hebben te voorzien van voedselpakketten en hygiëne kits. Gelet op deze uitzonderlijk situatie heeft SPZA besloten haar partners hierin te ondersteunen en extra geld uit te trekken voor noodhulp. Hiervoor is een extra bedrag van € 25.000 gereserveerd onder de post algemene programmakosten.

Begroting 2021	Werkelijk 2019 €	Werkelijk* 2020 €	Begroting 2021
BATEN			
Baten van Particulieren	42.597	29.264	26.000
Baten van bedrijven	4	0	0
Baten van andere organisaties zonder winstoogmerk	20.545	0	0
Overige baten	1.000	1.000	1.000
TOTALE BATEN	64.146	30.264	27.000
LASTEN			
Besteed aan doelstelling			
Programma Buitenschoolse Activiteiten	25.771	10.033	25.000
Programma Beter Basisonderwijs	3.499	1.114	1.500
Programma Studiefinanciering	16.972	17.390	15.000
Programma Algemeen	0	22.477	25.000
Totaal besteed aan doelstelling	46.242	51.014	66.500
Wervingskosten	34	10	25
Beheer en administratie	515	584	600
TOTALE LASTEN	46.791	51.608	67.125
Saldo voor financiële baten en lasten	<i>17.355</i>	<i>-21.343</i>	<i>-40.125</i>
Saldo financiële baten en lasten	88	0	100
Saldo van baten en lasten	17.443	-21.343	-40.025

*) voorlopige cijfers over 2020

6.2 Kosten Beheer en Administratie

De kosten Beheer en Administratie worden na afsluiting van elk boekjaar gedekt door een geormerkte particuliere donatie.

Dit beleidsplan is op 9 januari 2021 vastgesteld.